

*Туфекчі Ю.П. – здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Науковий керівник: Петрова О.О. – к.е.н., доцент
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон*

СТАН РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

В органічному секторі України можна спостерігати якісні перетворення, – зокрема, збільшується кількість компаній, які пропонують перероблену продукцію. Сьогодні у виробників органічної продукції є чітке розуміння, що високотехнологічні підприємства мають значну перевагу – як в Україні, так і на міжнародному ринку. Відтак компанії акцентують увагу не лише на екологічності виробництва, але і на оптимізації інфраструктури, використанні сучасного обладнання та ефективній логістиці. Лідерами ринку завтра стануть компанії, які виробляють високоякісну органічну продукцію, з високими екологічними стандартами та соціальною відповідальністю. Вдале поєднання екологічності та інновацій – головний секрет успіху.

Органічне виробництво – це цілісна система господарювання та виробництва харчових продуктів, яка поєднує в собі найкращі практики з огляду на збереження довкілля, рівень біологічного різноманіття, збереження природних ресурсів, застосування високих стандартів належного утримання (добробуту) тварин та метод виробництва, який відповідає певним вимогам до продуктів, виготовлених з використанням речовин та процесів природного походження. Органічне виробництво відіграє подвійну соціальну роль, коли, з однієї сторони, воно передбачає функціонування окремого ринку, що відповідає потребам споживачів в органічних продуктах, а з іншої сторони, надає громадські блага, що сприяють захисту навколишнього природного середовища, благополуччю тварин, а також розвитку сільських територій [1].

Станом на кінець 2018 року загальна площа органічних земель у світі складала 57,8 млн га, це збільшення на 7,5 млн га у порівнянні з 2015 роком. Це найбільше зростання в історії. Найбільша площа органічних земель – в Австралії (27,2 млн га),

далі йдуть Аргентина (3 млн га) і Китай (2,3 млн га). Майже половина всіх органічних сільськогосподарських земель світу знаходиться в Океанії (27,3 млн га), на другому місці Європа (23%; 13,5 млн га), на третьому – Латинська Америка (12 %; 7,1 млн га) [2].

Тенденції до збільшення сільськогосподарських посівів органічної продукції спостерігаються і в Україні, яка ввійшла до 20 країн, що мають найбільші площі сертифікованих земель. Зокрема, якщо у 2012 р. їх площа сягала 272,850 га, то в 2018 р. – більше 420 тис. га. За останні 5 років вони збільшилися на 54% і на сьогодні складають 421 500 га. 48,1% зайняті під вирощування зернових, що ставить нас на 7 місце серед країн-виробників органічних зернових. Понад 16% займають олійні – 5 місце у світі; 4,6% займають бобові – 7 місце. Під овочами зайняті 2% угідь – 10 місце, а під фруктами – 0,6%. Збільшилась і кількість сертифікованих виробників органічної сільськогосподарської продукції. Наразі зареєстровано 485 операторів органічної продукції (із них 294 виробники сільгосппродукції, останні належать до інших категорій – трейдери, підприємці, що займають логістикою). Більшість з них займаються рослинництвом – 244 шт., проте в нинішньому році найбільша кількість нових сертифікацій була зроблена для виробництва малини та інших ягід.

Українські сертифіковані органічні господарства – різного розміру – від кількох гектарів, як і в більшості країн Європи, до декількох тисяч гектарів ріллі. Лідерами за площами сертифікованих органічних площ є Одеська, Херсонська Дніпропетровська області, за кількістю операторів – Київська, Харківська, Одеська і Херсонська. Попри те, що органічне виробництво є порівняно новим напрямом для України, за окремими групами культур вона посідає перші позиції як у Європі, так і світі загалом. Зокрема, їй належить 26% сертифікованих за органічними стандартами світових площ соняшнику, 49% - гречки, 43% - проса, 11% - спельти, 9% - ячменю, 8% - кукурудзи, понад 5% - пшениці та жита.

Більшість українських органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Київській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській,

Тернопільській, Житомирській областях. За площею сільськогосподарських органічних земель в Україні лідирують чотири області - Одеська (102,238 тис. га), Херсонська (75,866 тис. га) (загальна площа органічних сільськогосподарських земель і земель які перебувають в перехідному періоді в межах області становить 75,866 тис. га, при цьому 46,15 тис. га площ несуть статус органічних), Дніпропетровська (37,750 тис. га) та Житомирська (31,576 тис. га). Херсонщина є екологічно чистим регіоном, тому розвивати цей напрям є цілком логічним. За даними органів сертифікації, в Херсонській області на сьогоднішній день працює 38 виробників органічної продукції, які обробляють понад 75 тис. га земель. За цими показниками Херсонщина посідає 1 місце в Україні поділяючи його з Одеської областю. На сьогодні, 4% сільськогосподарських земель Херсонської області вже сертифіковані як органічні. Для порівняння: в країнах ЄС в середньому ця цифра становить 7%, а в цілому по Україні органічними вважаються лише 1% сільськогосподарських угідь. Наразі Херсонська область є відомим експортером органічних зернових та кормових культур — ріпак, пшениця, ячмінь, кукурудза, соя, соняшник, сочевиця активно постачаються на європейські ринки. Але перспективи для розвитку органічного виробництва є значно більшими.

Розвиток виробництва органічної продукції є інновацією та вимагає значних капіталовкладень і характеризується високим ризиком. Але ці витрати компенсуються високою вартістю реалізації продукції, тому що здебільшого органічна продукція йде на експорт і користується великим попитом, особливо в країнах Європи.

Література

1. Постанова ЄС 834/2007. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02007R0834-20130701>
2. Світ органічного сільського господарства 2018. URL: www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2018.html